

Joke Verweerd Vindersloon

Mozaïek | Novelle

Vindersloon

Van Joke Verweerd verschenen eerder
bij Uitgeverij Mozaïek:

De wintertuin, roman
De rugzak, roman
Permissie, roman
Paradiso, roman
Snoeitijd, roman
Op de huid, roman
Pareloester, roman
Stuifzand, roman
Retour Rantepao, roman
Wapenbroeders, novelle
Binnenstebuiten, verhalen
Spiegeling, verhalen
Spiegeling, luisterboek
Opnieuw beginnen, verhalen
Opluisteren, verhalen, gedichten en
gebeden voor christelijke feesten
Verdwalen en thuiskomen, kerstverhalen

Vindersloot wordt postuum opgedragen aan mijn
lieve zus Hildegard Spek-Breuer. Haar reactie op mijn
werk had het juiste evenwicht tussen plezierige lof
en stimulerende kritiek.

JOKE VERWEERD

Vindersloon

Novelle

Mozaïek, Zoetermeer | BCB, Harderwijk

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Deze novelle is fictie, elke overeenkomst met bestaande personen of situaties berust op toeval.

Vindersloot is een uitgave van uitgeverij Mozaïek in samenwerking met BCB ter gelegenheid van de Week van het Christelijke Boek 2015

Brancheorganisatie voor het
Christelijke Boeken- en Muziekvak

Ontwerp omslag en binnenwerk: Geert de Koning
Foto auteur: Rianne den Bok

ISBN 978 90 239 9477 0

NUR 301

© 2015 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer
Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl
www.jokeverweerd.nl

I

Hilly's wereld, de polder, bestaat uit verschillende continenten. Ze reist wat af. Als ze op haar scooter stapt, komt het goed. Onderweg naar haar bestemming hervindt ze zichzelf, valt alles op zijn plaats. Dat is te danken aan haar Vespa. Het geluid van de motor schept orde en legt verbanden. De Vespa is meer dan een vervoermiddel, het is een vriend die de weg weet. Vooral op de Geniedijk tussen het bagagedepot Lost & Found en *De eerlijke vinder*, waar ze de Vespa zijn gang kan laten gaan. Dat is het woon-werkverkeer, de afstand die ze acht keer per week aflegt – vier keer heen, vier keer terug. Soms ook in het weekend, want op Amsterdam Airport zijn alle dagen werkdagen.

De eerlijke vinder is het kleine huis dat schuilt in een flauwe bocht van de ringdijk rond de Haarlemmermeer. Het huis van haar en Siem.

Siem heeft binnen het thuiscontinent een status aparte. In hem woedt een burgeroorlog.

Dan is er nog de volkstuin; daar is ze het liefst omdat daar niemand aan haar trekt. De volkstuin is niet ver van *De eerlijke vinder*, maar toch is het een ander continent. Want als ze daar is, is Siem alleen. Hij snapt niet wat ze daar zoekt, hij begrijpt niet wat ze daar vindt. Weg zijn omdat ze werken moet vindt hij logisch, weg zijn omdat ze weg wil zijn is in zijn ogen deserteren. Desondanks gaat ze. Zij moet neutraal blijven om toegang tot alle continenten te hebben. Anders komt ze niet heelhuids door het niemandsland.

Ze zou duidelijker moeten zijn, vooral richting Siem. Ze

zou gewoon moeten zeggen dat ze ook een continent voor zichzelf nodig heeft, een plek waar ze energie vindt in plaats van kwijtraakt. De tuin was voor Siem bedoeld om tot rust te komen, maar zij heeft er haar paradijsje gevonden. Iets vinden is niet te plannen, en iets verliezen plan je ook niet.

Het hele leven bestaat overigens uit vinden en kwijtraken. Dat is zelfs op de tuin zo, als het net opgekomen zaaigoed wegspoelt door een hevige plensbui. Dat kan ze inmiddels bijna voorspellen: de zwarte luchten zie je wel aankomen als je op de ringdijk rijdt. Vaak komen ze uit het zuidwesten tegen de hemel omhoog klimmen en worden hier boven de laagte van de Haarlemmermeer de sluisdeuren opengezet. Met dat risico kan ze leven. Dat is de natuur, het is niet te voorkomen; ze zaait gewoon opnieuw. Wat in april niet lukt, kun je in mei nog eens proberen. En wat je begin juni zaait, hoeft niet meer verpoot te worden, dat zaai je meteen op de plaats waar het groeien mag. Ze knapt er altijd zo op, maar vanavond zal ze proberen haar verlangen te bedwingen.

Het laatste stuk lijkt de Vespa wel meer last van de wind te hebben. Ze weet nu al hoe Siem zal kijken als ze binnenkomt. Ach, Siem.

Ze geeft meer gas en neemt bij een wegversmalling voorrang alsof ze er recht op heeft. De tegemoetkomende auto heeft een Pools kenteken; de bestuurder steekt zijn middelvinger op. Ze lacht, want hij weet blijkbaar niet dat zij hier thuis is, sinds ze met Siem onder aan het talud in het gras lag en hij zei: ‘Hier liggen we dik drie meter onder water en verderop was het vijf meter diep. Heb jij weleens een onderwaterkus gehad? Van mij dan?’ Die dag was goud. Hij was negentien en zij net zestien. Sinds die dag, achttien jaar geleden al, is de polder van hen samen.

Siem is verslingerd aan de polder en hij weet alle verhalen. Maar mooi kunnen vertellen is nog iets anders dan

orde houden in de klas. Dat laatste lukt hem niet; het heeft lang geduurd voordat hij dat wilde toegeven. Tot zijn dertigste was hij meester geweest van klassen vol polderkinderen, maar hij wilde docent worden, als het even kon op het prestigieuze Leeghwater College. Dat was gelukt, maar ook grandioos mislukt. Zeven jaar had hij gevochten voor zijn ideaal. Nu zit hij al drie maanden thuis.

Hilly voelt de spanning in haar keel omhoog kruipen als ze de linkerrichtingaanwijzer laat knipperen. Tiktok, tiktok, tiktok. De motor kan uit voor ze het ongelijk bestrate stoepje naar beneden neemt. Zo staat ze precies voor de schuur stil.

Nu moet ze afstappen en omkijken of de gordijnen open zijn. Ook als het raam als een blind oog over de polder staart, moet ze naar binnen.

Zeventien stappen door het grind, zeven op het platje, dan de deur. Die klemt een beetje vanwege het vocht.

Terwijl haar ogen moeten wennen aan het halfdonker zegt ze: ‘Daar ben ik.’

Hij zit op de bank, dat is oké.

Het verbaast haar niet dat hij op zijn horloge tikt. Ze loopt naar hem toe. ‘Hoeveel minuten?’ probeert ze vrolijk. Ze laat het bij een aai over zijn haar.

‘Zes minuten te laat.’ Zijn stem kraakt alsof dit vandaag zijn eerste woorden zijn.

‘Toe maar!’ zegt ze meelevend, terwijl ze de gordijnen opentrekt.

Siem knippert tegen het licht. Hij laat zich opzij vallen in de kussens en sluit zijn ogen. Ze weet dat hij nu gaat slapen, want ze is thuis. Zo gaat dat.

Op het aanrecht staan de eerste peultjes uit haar kleine kas. Die heeft ze gisteren geplukt in de hoop dat Siem ze vandaag zou afhalen en afspoelen, maar als hij niet van de bank gekomen is, heeft hij geen peul gezien. Een voor een

laat ze ze door haar handen gaan; ze knarsen van versheid en leven. Dan haalt ze de boodschappen uit haar tas: een zak aardappelschijfjes, een pak vissticks. Het bonnetje dwarrelt op de grond. Ze frommelt het in elkaar en gooit het weg, zodat Siem niet ziet dat ze boodschappen doet op Schiphol Plaza. Veel te duur, en je moet de plaatselijke middenstand zo veel mogelijk steunen. Jawel, maar hoeveel minuten zou dat dan weer kosten?

Uit de kamer klinkt gesnurk. Hij is vertrokken. Nu kan ze toch wel heel even naar de tuin? Kijken of de komkommer in het kasje is aangeslagen. Hij staat er sinds vorige week. Het is een geënte plant, dus zou hij het moeten redden. Maar daar had ze gisteren nog haar twijfels over.

Ze trekt de fleecedeken over Siem heen en bedwingt zich om hem opnieuw door zijn woeste krullen te strijken. Ze zal vanavond maar weer eens vragen of ze ze mag knippen. Naar de kapper gaan is te veel gevraagd, maar misschien kan ze zelf de boel wat fatsoeneren.

Achteruit loopt ze naar de deur – daar is ze handig in geworden. Als ze de deurknop in haar hand voelt, klinkt het: ‘Niet weggaan.’

Oké, dan niet.

Het is te vroeg om te gaan koken. Dan maar ramen lappen. Ze zet de kraan zo wijd open, dat het water in haar gezicht spettert. Dat komt wel goed uit eigenlijk.

Eerst de binnenkant maar. Ze haalt de vensterbank leeg en klimt op het keukentrapje. Spinrag in de hoek waar ze niet bij kan slaat ze weg met de zeem. Dan haakt ze de gordijnen los en stopt ze in de wasmachine.

Geen reactie van de bank.

‘De post nog geweest?’ vraagt ze, hoewel ze twee grote enveloppen en het *Witte Weekblad* op tafel ziet liggen.

‘Geen idee,’ klinkt het gesmoord. Ja hoor, hij heeft de

deken nu helemaal over zijn hoofd getrokken. Ze houdt de zucht klein, want ook zuchten maakt het erger.

Dan de buitenkant. Daar kan ze lekker met water plenzen. Met een steelpannetje zwiept ze het water tegen het glas en nog eens en nog eens.

Als ze schoon water tapt bij het aanrecht, loopt Siem op zijn sokken achter haar langs naar de wc, die in de bijkeuken is. Ze zoekt zijn blik, maar hij wil niet kijken. Wel commentaar leveren: 'Sloof je toch niet zo uit!'

Ze recht haar schouders en tilt de volle emmer met een soepele zwaai uit de diepe gootsteen. Alsof het geen moeite kost.

Schone ramen, theedoeken en gordijnen buiten aan de waslijn, peultjes en gebakken aardappeltjes op tafel. 'Lekker hè, Siem?'

'Die spirituslucht maakt me misselijk.' Hij schuift zijn bord weg.

'Er is nog yoghurt; wil je?'

Hilly zet de deur naar de opkamer open; de laagstaande zon komt de kamer in. Eigenlijk is dit Siems werkkamer, maar sinds hij er niet meer komt, staat de strijkplank er. Hilly gooit de droge was van haar schouder over de leuning van de bureaustoel, die eronder bedolven raakt.

Siem begint een klein beetje tot besef te komen. Dat is met deze medicijnen zo: tegen het einde van de dag gaat hij pas leven.

'Gaan we naar het journaal kijken?' vraagt hij.

'Ik moet nog strijken.'

Strijken is beter dan Siems commentaar aanhoren.

De geur van de polder stijgt op uit het wasgoed als ze de strijkbout erop zet. Het is niet haar lievelingsklus, maar het

ordent. Eigenlijk houdt ze wel van orde en strakke stapeltjes, al is ze niet zo fanatiek als Matthy, haar tien maanden oudere zus.

Alsof Siem gedachten lezen kan, zegt hij: ‘Vanmiddag is Matthy nog langs geweest. Met die pief van haar, piloot hotemetoot.’

Hilly kijkt verrast op. ‘Hé, leuk voor je. Had ze wat, of kwamen ze zomaar?’

‘Ze kwamen zomaar.’

‘Maar wat zeiden ze dan? Had Sweder een paar dagen vrij tussen de vluchten door?’

‘Geen idee.’

‘Nou ja, maar wat...’

Siem zet het geluid van de tv harder. ‘Ze kwamen lángs, zeg ik toch? En ik was er niet. Ze moeten maar komen als jij thuis bent. Ik ben geen prettig gezelschap.’

‘Heb je hen voor de deur laten staan?’ Ze hoort zelf het ongelooft in haar stem.

Siem haalt zijn schouders op en trekt zijn benen op de bank.

Ze kijkt om, bijt net snel genoeg op haar lippen om niet te zeggen: ‘Siem Geluk, ik snap jou niet. Vertel het me dan niet, zodat ik me niet hoeft te ergeren aan je stomme gedrag.’

De strijkbout sist een nijldige stoomwolk naar buiten.

Hilly trekt de stekker uit het stopcontact. Ze gaat naar de tuin. Nee, ze geeft nergens aan toe, ze doet het allemaal beheerst. Te beheerst misschien.

De komkommer hangt slap, maar is nog te redden. Ze duwt de gieter in de sloot die smal maar wel diep is, en met een zingend geluid stroomt hij vol. Het water is een beetje polderwaterbruin, maar wel helder.

Als ze de gieter voor de tweede keer laat vollopen, valt

haar oog op een appel, blozend en fris, dobberend in het midden van de sloot. Er schiet een trilling in haar linkeroog; dat gebeurt altijd als ze van binnenuit in staat van paraatheid wordt bevolen.

Ze blijft zitten, de gieter onder water, haar hand aan het handvat. Hij lijkt niet veel te wegen zo. Het water lijkt in de gieter bruiner dan dat in de sloot. Die appel drijft hier niet alleen: verderop vaart een sinaasappel en tussen het riet is een kleine tros druiven blijven hangen. Aan de overkant – die kartonnen bak, die ze wel zag, maar niet opmerkte. Daaronder het geel van bananen.

Ze trekt de gieter, die ineens loodzwaar is, omhoog en zet hem op het pad. Met een rietstengel dirigeert ze de appel naar de kant. Hij is mooi, hij heeft niet langer dan een paar uur in het water gelegen. Ze legt hem naast de gieter, springt dan over de sloot om het kartonnen fruitschaaltje te pakken. Er ligt een kaartje tussen de bananen. *Van harte beterschap, Siem. Van ons allemaal. De leerlingen en het personeel.* Het handschrift komt haar bekend voor: van de directeur van het Leeghwater College, waar Siem tot voor kort geschiedenis doceerde. Waar hij overspannen raakte, omdat hij het zo graag goed wilde doen. Waar hij de grip op de gang van zaken verloor en zijn krediet bij de collega's. Waar hij genegeerd en uiteindelijk weggepest werd. Hij is doorgaan totdat hij er letterlijk bij neerviel.

Dat was begin februari, toen ze op haar werk werd gebeld. Eigenlijk had ze geen tijd. Ze was Raf aan het inwerken; het was zijn derde dag. Het was verrassend leuk geweest. Hij vond alles wat ze vertelde interessant, deed zijn best op een vanzelfsprekende manier. Ze had gedacht dat het misschien bij zijn Turkse afkomst hoorde. Als afdelingshoofd moet ze nog weleens op haar strepen staan, maar bij hem nooit.

Raf is respectvol en behulpzaam, en hij glimt van een compliment. Hij is maar een jaar ouder dan Siem, maar een grotere tegenstelling dan tussen die twee is niet mogelijk. Siem blijft jongensachtig, Raf heeft een mening en hij ziet alles. Hij is snel van begrip, in alle opzichten, alsof hij precies weet wat zij aankan. Een grap, een knipoog, en als hij dichtbij staat, voelt ze dat. En met Siem is het al zo lang moeilijk, moet ze altijd schipperen en kijken wat het lijden kan. Raf heeft alles wat zij nodig heeft. Ze voelt zich zestien als hij haar aankijkt, maar ze weet heus haar grenzen wel. Ze gaat echt niet verliefd worden.

Toen Raf haar die dag de telefoon kwam brengen – ze was in het bagagedepot bezig – drong het in eerste instantie niet eens tot haar door dat het om Siem ging. De telefoon was warm van Rafs hand en dat tintelde tegen haar wang. En dat Raf bezorgd keek, weet ze ook nog. Bezorgd om haar.

‘Hilly, met Van der Swan spreek je, van het Leeghwater College. Het gaat niet goed hier, Siem is uitgevallen. We hebben de ambulance gebeld.’

Eerst had ze nog bijna geglimlacht om die woorden ‘Siem is uitgevallen’, alsof hij een apparaat was dat het niet meer deed. ‘Ik kom er aan,’ had ze gezegd, met een rare bibber in haar stem. Raf had haar naar het Spaarne Ziekenhuis gebracht. En Siem was Siem niet meer.

Nu zijn ze bijna vier maanden verder en ze denkt bijna nooit meer wat ze in het begin vaak dacht: het gaat wel weer over.

Iemand heeft een fruitmand gebracht, een collega of Van der Swan zelf. Nu snapt ze het weer. Haar hart stroomt vol. Siem kan hier momenteel niet mee omgaan. Het bliksemt voortdurend in zijn hoofd. Een fruitmand levert kortsluiting op, zo heftig dat hij de boel in de sloot kiepert. Zo gaat dat met kortsluiting: pats – alles uit.

Ze heeft het zich laten uitleggen. De vergelijking met een apparaat is zo gek nog niet. Je hebt mensen die altijd aanstaan. Als je de uitknop niet weet te vinden, gaat het een keer fout.

Ze moet naar huis nu. Ze moet Siem laten merken dat ze begrijpt waarom hij Matthy en Sweder voor de deur heeft laten staan. Dat ze wel snapt dat hij geen mooi weer kon spelen en een babbeltje met Sweder kon maken over wat piloten zoal meemaken. Was Matthy maar alleen geweest.

Hilly zet haar voet op de spade om een gat in de gezamenlijke mesthoop te graven. Eigenlijk zonde van die mooie bananen, maar waar moet ze ze anders laten? Raf houdt van bananen, maar ze kan ze echt niet mee naar huis nemen.

Ze moet opschieten. Ze wil kijken hoe Siem kijkt en hij zal willen weten of zij het weet. Maar als ze zich omdraait naar de ringdijk, hangt daar een niet te negeren oranje bal in de lucht; zo ziet de ondergaande zon er vlak voor de langste dag uit.

Hilly gaat zitten. Haar spijkerbroek wordt nat van het gras, maar dat boeit niet; wel dat de gieter nog leeg moet bij de komkommer.

De zon duikt weg achter de lage langgerekte streep wolken aan de horizon. Dat heb je vaak hier: na een warme dag maakt de zee een bed voor de zon.

Niet aan Raf denken. Opstaan en terug naar Siem!

Een ontroerende en diepmenselijke novelle over vinden en verliezen, over geloof, hoop en liefde.

De Haarlemmermeer is het decor voor het verhaal van Hilly van Lynden en haar man Siem. Hilly werkt op Schiphol Airport aan de balie van Lost & Found, Siem zit thuis met een burn-out.

Als Siem in een andere werkelijkheid dreigt te verdwalen, vindt Hilly warmte en begrip bij Raf, haar collega. Maar mag je wat je vindt jezelf toe-eigenen? En mag je vindersloon vragen, als je het teruggeeft?

Boven de polder is de hemel, waarmee Hilly in gesprek gaat.

Vindersloon is de prelude op de tiende roman van Joke Verweerd, *Vogelvlucht*. Wil je weten hoe het verdergaat met Hilly, Matthy en Siem? Lees dan *Vogelvlucht!* (verschijning eind 2015/begin 2016).

Joke Verweerd (1954) bracht in 1983 haar eerste dichtbundel uit. Sindsdien zijn er vele succesvolle romans, verhalen en gedichten van haar hand verschenen. Twee keer won ze de ND|BCB-Publieksprijs: met *Snoeitijd* (2005) en met *Retour Rantepao* (2014).

Brancheorganisatie voor het
Christelijke Boeken- en Muziekvak

uitgeverijmozaiek.nl

ISBN 978 90 239 9477 0 | NUR 301

9 789023 994770